
[2018-64-RE](#)

CAUSA 2018-64-RE

(Laplana Moraes, Mayol González i Rivero Carrizo c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 516-2018. Recurs d'empara

Sentència de l'11 de febrer del 2019

BOPA núm. 17, del 20 de febrer del 2019

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 14 de desembre del 2018, per la representació processal dels Srs. Luis Pablo Laplana Moraes, Xavier Mayol González i Josep Lluís i Josep Antoni Rivero Carrizo, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes del 25 d'octubre del 2018 i del 23 de novembre del mateix any, dictats per la Sala ad hoc del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una resolució fonamentada en Dret i a un tribunal imparcial, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li les resolucions impugnades i que declari la vulneració dels drets esmentats. Així mateix, demana que s'incorporin amb caràcter probatori els documents annexats i que es declari la suspensió dels efectes de les resolucions impugnades;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 19 de desembre del 2018, que va admetre a tràmit, amb efectes suspensius, el recurs d'empara 2018-64-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 15 de gener del 2019, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe de la magistrada ponent, Sra. Laurence Burgorgue-Larsen;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. La representació processal dels Srs. Luis Pablo Laplana Moraes, Xavier Mayol González i Josep Lluís i Josep Antoni Rivero Carrizo va presentar una demanda en el marc del procediment urgent i preferent per la vulneració del seu dret a la intimitat, reconegut a l'article 14 de la Constitució, i dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, al procés degut, al recurs, a la defensa i a la presumpció d'innocència, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

En aquesta demanda s'al·legava que la Secció d'Instrucció de la Batllia havia decidit amb una finalitat probatòria, incorporar la causa 4103434/2012 a la causa 6000173/2016 sense comunicar-ho a les parts i per tal com la segona de les causes esmentades es trobava en fase de plenari, la responsabilitat d'evitar les vulneracions al·legades requeria en els magistrats del Tribunal de Corts, motiu pel qual se sol·licitava es considerés a aquests com a part implicada.

1.2. El 17 de setembre del 2018, la Batllia de Guàrdia va dictar un aute mitjançant el qual acordava inadmetre *a limine* la demanda formulada contra els magistrats del Tribunal de Corts citats individualment, destacant que el procediment urgent i preferent establert a l'article 41.1 de la Constitució només podia ser formulat contra resolucions o omissions en el marc dels procediments esmentats.

No obstant això, pel que feia a la resta d'al·legacions la Batllia de Guàrdia decidia donar vista al Ministeri Fiscal per tal que presentés les al·legacions escaients.

1.3. La representació processal dels Srs. Luis Pablo Laplana Moraes, Xavier Mayol González i Josep Lluís i Josep Antoni Rivero Carrizo va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i per tal com la Sra. Marie Conte, magistrada de la Sala Penal, va ser designada ponent, la representació processal esmentada va sol·licitar-ne la seva recusació, ja que considerava que havia tingut coneixement del procés amb anterioritat en un tribunal o en una instància diferent.

1.4. El 25 d'octubre del 2018, la Sala *ad hoc* del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute mitjançant el qual acordava desestimar aquesta recusació.

1.5. La representació processal dels Srs. Luis Pablo Laplana Moraes, Xavier Mayol González i Josep Lluís i Josep Antoni Rivero Carrizo va interposar un incident de nul·litat d'actuacions contra aquesta resolució i, el 23 de novembre del 2018, la Sala esmentada del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què acordava desestimar la pretensió d'anul·lació de l'aute impugnat.

1.6. El 14 de desembre del 2018, la representació processal dels Srs. Luis Pablo Laplana Moraes, Xavier Mayol González i Josep Lluís i Josep Antoni Rivero Carrizo, va interposar un recurs d'empara contra els autes del 25 d'octubre del 2018 i del 23 de novembre del mateix any, dictats per la Sala *ad hoc* del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una resolució fonamentada en Dret i a un tribunal imparcial, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica dels recurrents

- En primer lloc, la part recurrent al·lega que s'ha vulnerat el seu dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, perquè les argumentacions que utilitza el Tribunal Superior de Justícia per desestimar la recusació són errònies, fet del qual se'n deriva que la decisió sigui lògicament irraonable.

- Manifesta que la magistrada recusada va manifestar, en la resolució d'una altra causa en què havia de pronunciar-se en relació amb la recusació dels magistrats del Tribunal de Corts presentada per aquesta mateixa part, que el procediment urgent i preferent "*fonamentat en l'article 41.1 de la Constitució únicament es pot dirigir contra la resolució concreta i no contra els magistrats que la dicten, els quals no són "demanats" en el sentit del text*".

Segons el seu parer, d'aquest fet se'n deriva que aquesta magistrada no pot intervenir en un procediment del qual ja va tenir coneixement anteriorment i ja va resoldre sobre els fets.

- Conclou que la magistrada recusada ha conegut amb anterioritat dels fets que ha de tramitar i jutjar per la via d'un altre procediment i que ja ha resolt, per consegüent, qualsevol altra argumentació no seria lògicament raonable.

- En segon lloc, i corol·lari d'allò que s'acaba d'exposar, al·lega igualment la vulneració del dret a un tribunal imparcial que derivaria, com ja s'ha exposat, del fet que la magistrada en qüestió va resoldre sobre una inadmissió a tràmit *a limine* d'un altre procediment urgent i preferent interposat per aquesta part.

- Retreu que aquesta decisió està sent, a més, usada com a jurisprudència per la Batllia per declarar inadmissions a tràmit *a limine* d'altres procediments urgents i preferents.

- Segons el seu parer, està clar que existeix la causa de recusació de l'article 73 i) de la Llei qualificada de la Justícia, ja que la magistrada recusada ha tingut coneixement amb anterioritat, en una instància diferent, dels fets i fins i tot ha resolt, per tant, pel fet que no s'ha acceptat la seva recusació s'ha produït la vulneració del dret a un tribunal imparcial.

- Conclou que aquesta part no pot tenir cap confiança en la resolució del seu recurs d'apel·lació contra la inadmissió a tràmit *a limine* de la seva demanda presentada en el marc del procediment urgent i preferent pel fet que mitjançant una altra resolució en un altre procediment ja s'ha manifestat al respecte i, a més, aquesta decisió està sent usada com a jurisprudència.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li les resolucions impugnades i que declari la vulneració dels drets esmentats. Així mateix, demana que s'incorporin amb caràcter probatori els documents annexats i que es declari la suspensió dels efectes de les resolucions impugnades.

2.2. Argumentació del Tribunal Superior de Justícia

- En l'aute del 25 d'octubre del 2018, el Tribunal Superior de Justícia exposa que els recurrents recusen la magistrada de la Sala Penal, perquè l'1 d'octubre proppassat aquesta Sala va desestimar la petició de recusació dels tres magistrats del Tribunal de Corts i que en aquella decisió es va resoldre, de manera indirecta, el fons de la qüestió que havia de resoldre el recurs d'apel·lació posterior presentat en el marc del procediment urgent i preferent.

- Després de fer una anàlisi del contingut de la demanda presentada en el marc del procediment urgent i preferent i de l'aute de la Sala Penal que va desestimar la recusació dels magistrats del Tribunal de Corts, el Tribunal Superior de Justícia conclou que en l'escrit de demanda presentat en el marc del procediment urgent i preferent no hi havia cap petició relacionada amb els components del Tribunal de Corts, sinó que es demanava que es deixés sense efecte tota la informació obtinguda a partir del 16 de juliol del 2018 i que es destruís. I, per aquests motius, la magistrada de la Sala Penal no estava "*contaminada*" per resoldre sobre la inadmissió de la demanda del procediment urgent i preferent.

- En l'aute del 23 de novembre del 2018 que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, el Tribunal Superior de Justícia destaca, en primer lloc, que la part recurrent únicament al·lega que les argumentacions d'aquest Tribunal "*són errònies*". Considera que no s'ha vulnerat el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, tal com ha estat definit per la jurisprudència del Tribunal Constitucional, pel sol fet que el justiciable discrepi de la fonamentació jurídica i de la conclusió assolida per l'òrgan judicial.

- En segon lloc, pel que fa a la vulneració del dret a un tribunal imparcial, reitera que res té a veure que la magistrada de la Sala Penal hagi participat en una resolució en què es va considerar que no hi havia una causa legal de recusació contra uns magistrats per poder participar en la resolució d'una causa en què s'ha de determinar si s'ha dictat una resolució ajustada a la llei o no, és a dir, determinar si es podia inadmetre a tràmit *a limine* una demanda en el marc del procediment urgent i preferent.

- Conclou que no hi ha cap "*prevenció*" en la magistrada esmentada pel fet de no haver estimat la causa de recusació dels magistrats del Tribunal de Corts per la decisió posterior que aquests han pres en el procés penal i que és objecte d'un procediment urgent i preferent.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- De manera prèvia i per aclarir la causa, el Ministeri Fiscal exposa els diversos procediments, així com els seus objectes.

- El Ministeri Fiscal considera que les causes de recusació són una excepció al principi del jutge predeterminat per la llei i, per tant, la interpretació del seu àmbit d'aplicació ha de ser estricte per tal d'evitar que no es buidi de contingut ni el dret a un jutge predeterminat per la llei, ni el dret a un tribunal imparcial, ni tampoc el dret d'accés a la justícia.

- Aquesta interpretació estricta troba també el seu fonament en la realitat social andorrana, ja que atesa la dimensió i la configuració dels òrgans judicials andorrans, la recusació dels magistrats es pot convertir en un obstacle per a l'Administració de Justícia. En aquest sentit, cita la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans del 9 de juliol del 2015, recaiguda en la causa AK c/ Liechtenstein i que recull aquesta mateixa situació.

- Destaca que els procediments que els recurrents vinculen són processos diferents amb objectes diferents.

- Pel que fa a la vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, el Ministeri Fiscal recorda que el Tribunal Constitucional no és una tercera instància i que en aquest cas la resolució

impugnada del Tribunal Superior de Justícia està motivada de manera raonable, no és absurda, ni il·lògica, ni arbitrària.

- També cita l'aute del 2 de juliol de 1999, recaigut en la causa 99-5-RE, en què el Tribunal Constitucional va establir que la interpretació i l'aplicació de les causes de recusació eren qüestions de legalitat ordinària, i la sentència del 17 d'octubre del 2017, recaiguda en la causa 2017-23-RE, en què s'exposa una situació similar *in abstracto*, ja que la magistrada que s'ha volgut recusar pot haver conegut assumptes que afectin als recurrents actuals, ja que el nombre d'impugnacions i accions exercides per aquests davant el Tribunal Superior de Justícia és considerable, però en aquest cas es tracta d'assumptes distints en el fons: el primer havia de decidir sobre la recusació dels magistrats del Tribunal de Corts i, el segon, sobre la vulneració a la intimitat per part d'aquests magistrats.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara per la manca manifesta de contingut constitucional i per no haver-se produït cap vulneració dels drets fonamentals al·legats.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem.

3.2. Quan un recurrent al·lega la vulneració del dret constitucional a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució), l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd.

3.3. Quan entren en joc drets substancials, el control d'aquest Tribunal en el marc del recurs d'empara consisteix a determinar si els recurrents han estat privats o no d'una protecció efectiva, és a dir, si han estat situats o no en una indefensió material (veg. per ex. el punt 3.3 de l'aute del 22 de desembre del 2017, recaigut en la causa 2017-33-RE o el punt 3.1 de la sentència del 19 de febrer del 2018, recaiguda en la causa 2017-53-RE).

3.4. En aquesta causa, la qüestió central que el Tribunal Constitucional ha de resoldre és la de saber si una magistrada que es va pronunciar sobre la inadmissibilitat a tràmit *a limine* d'una demanda presentada en el marc d'un procediment urgent i preferent en què s'impugnava l'actuació dels magistrats del Tribunal de Corts i que després va participar en la decisió que desestimava la recusació d'aquests magistrats del Tribunal de Corts, té com a conseqüència *ipso facto* la vulneració del dret a un tribunal imparcial, reconegut a l'article 10.1 de la Constitució.

3.5. En aplicació dels articles 3.4 i 5 de la Constitució que integren respectivament els tractats i els acords internacionals (publicats al BOPA) i la Declaració Universal dels Drets Humans en l'ordre jurídic andorrà, el Tribunal Constitucional ha considerat de manera constant que la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans constitueix una font d'interpretació dels drets constitucionals garantits per la Constitució (veg. per ex. la sentència del 20 de desembre del 2016, recaiguda en la causa 2016-17 i 32-RE).

3.6. En aquest context, el respecte dels principis d'imparcialitat subjectiva i objectiva derivats de l'estàndard europeu es troben al cor de la jurisprudència constitucional pel fet que participen en el

manteniment de la confiança dels ciutadans en la justícia (veg. per ex. la sentència del 14 de juliol del 2015, recaiguda en la causa 2015-10-RE, la sentència del 16 de febrer del 2015, recaiguda en la causa 2014-21-RE, o la sentència del 4 de juny del 2012, recaiguda en la causa 2012-1-RE).

3.7. Així mateix, el bon funcionament de l'Administració de Justícia és una exigència d'ordre constitucional que deriva del dret a un procés degut establert a l'article 10.1 de la Constitució. Una Justícia paralitzada (mitjançant demandes sistemàtiques de recusació) no és una Justícia eficient (en mesura de donar resposta en Dret, amb celeritat, als recursos dels justiciables). En aquest sentit, l'existència de normes que regulen les hipòtesis d'abstenció i de recusació demostren la implicació del Principat d'Andorra amb el respecte de la imparcialitat dels tribunals.

3.8. Per tal com la interpretació i l'aplicació de la legislació andorrana correspon d'antuvi a les jurisdiccions ordinàries, la manera en què aquestes han interpretat i aplicat la legislació andorrana sobre els motius de recusació, en aquest cas concret, mostra que han analitzat les normes internes processals pròpies del sistema judicial andorrà de manera imparcial i que, amb aquesta finalitat, s'han fonamentat en la jurisprudència d'aquest Tribunal Constitucional, així com en l'estàndard convencional europeu.

DECISIÓ:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

1. Desestimar el recurs d'empara interposat per la representació processal dels Srs. Luis Pablo Laplana Moraes, Xavier Mayol González i Josep Lluís i Josep Antoni Rivero Carrizo contra els autes del 25 d'octubre del 2018 i del 23 de novembre del mateix any, dictats per la Sala ad hoc del Tribunal Superior de Justícia, tant pel que fa a la vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret com pel que fa a la vulneració del dret a un tribunal imparcial, reconeguts ambdós en l'article 10 de la Constitució.

2. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal dels Srs. Luis Pablo Laplana Moraes, Xavier Mayol González i Josep Lluís i Josep Antoni Rivero Carrizo, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, l'11 de febrer del 2019.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada